

MERVÄRDEN LÄNGS GÖTA ÄLV

En utvärdering av Leader med fokus
på stad–landperspektiv 2014–2025

*Land och stad i balans genom
kreativa nav – för en inkluderande,
medskapande och hållbar utveckling*

INNEHÅLL

Sammanfattning	04
Inledning	05
Rapportens upplägg	05
Leader	06
Vad är Leader?	06
Leadermetodens sju grundprinciper	07
Strategin för Leader Längs Göta Älv	08
Stad–landperspektivets bidrag till strategin	09
Flerfondssystemet i strategin	09
Tidigare utvärderingar	10
Europeisk utvärdering och nya riktlinjer för utvärdering av Leader	10
Jordbruksverkets utvärdering i Sverige	11
Göteborgs Stads utvärdering	12
Interreg och gränsregionalt mervärdet	15
Metod och urval	16
Kvalitativ metod och intervjuer	16
Övergripande resultat	18
Lokal nivå – där förändringen är störst	18
Regional nivå – att skapa överbryggande strukturer mellan stad och land	19
Röster från projekten	20
Stad–landperspektivet i projekten	20
Underifrånperspektivet och lokal förankring	22
Nya samarbeten och nätverk	24
Innovation och kreativitet	25
Långsiktiga effekter och hållbarhet	27

Erfarenheter och lärdomar	28
Framgångsfaktorer	28
Erfarenheter av leadermetoden	29
Förbättringsbehov	30
Sammanfattning och slutsatser	31
Mervärden	31
Stad–land som särskilt mervärde	33
Slutord	34
Om utvärderingen	35
Coompanion Fyrbodal	35
Om utvärderaren	35
Bilaga	36
Projekt i utvärderingen	36
Projekt som inte intervjuats men som ingått i utvärderingen	39
Intervjuade projekt	40
Övriga intervjuer	40

SAMMANFATTNING

Syfte och inriktning

Denna utvärdering av Leader Längs Göta Älv omfattar programperioden 2014–2022. Fokus ligger på de mervärden som skapats genom leadermetoden, med särskild tonvikt på stad–landperspektivet och hur detta omsatts i praktiken.

Metod och underlag

Analysen bygger på intervjuer med projektledare, kommunrepresentanter och LAG (styrelsen för leaderföreningen), kompletterade med dokumentstudier av ett urval av projekt. Tyngdpunkten ligger på kvalitativa erfarenheter, satta i relation till både den lokala strategin och tidigare nationella och europeiska utvärderingar.

Huvudsakliga resultat

Leader Längs Göta Älv har bidragit till att:

- stärka lokal kapacitet genom att små och ovana aktörer kunnat förverkliga idéer
- skapa nya samarbeten och nätverk som ofta lever vidare efter projekten
- ta fram nya arbetssätt och metoder, särskilt inom inkludering och samverkan
- lämna bestående resultat i form av både fysiska investeringar och nya metoder

Stad–landperspektivet i praktiken

Ett särskilt resultat är att stad–landperspektivet fått konkreta uttryck. Projekten har knutit samman människor, kunskap och resurser mellan urbana och rurala miljöer. Gränzonerna mellan stad och land har utvecklats till viktiga arenor där kultur, natur och sociala resurser mötts och vidareutvecklats.

Utmaningar och begränsningar

Trots positiva resultat har några hinder framträtt: tung administration, efterskottsutbetalningar och system som är svåra att hantera för små aktörer. Detta har riskerat att begränsa tillgängligheten för just de grupper som metoden vill nå.

Samlad bedömning

Sammanfattningsvis har Leader Längs Göta Älv stärkt lokalt engagemang, skapat långsiktiga samarbeten och omsatt stad–landstrategin i praktisk handling. Erfarenheterna visar både metodens styrkor och dess begränsningar. Resultaten utgör ett viktigt arv från programperioden och en värdefull grund för fortsatt utveckling i den pågående perioden.

Inledning

Denna rapport utvärderar Leader Längs Göta Älv under programperioden 2014–2022. Fokus ligger på leadermetodens mervärden och särskilt på stad–landperspektivet – en dimension som varit central i strategin för området.

Syftet är att förstå vilken skillnad Leader har gjort. Det handlar inte om en kvantitativ uppföljning av indikatorer och målvärden, utan om en kvalitativ analys som fångar processer, erfarenheter och långsiktiga effekter. Tre frågor har varit vägledande: Vilka mervärden har Leader skapat i praktiken? Hur har projekten bidragit till att överbrygga skillnader mellan stad och land? Och vilka lärdomar kan dras inför framtiden?

Utvärderingen bygger på intervjuer och dokumentstudier som genomfördes under våren och sommaren 2025 – projekt inom programperioden 2014–2022 har kunnat fortgå till april detta år. Resultat och utveckling som tillkommit efter juni 2025 ingår därför inte i analysen.

Rapportens upplägg

Rapporten är disponerad i flera delar. Först presenteras bakgrunden till leadermetoden och den lokala utvecklingsstrategin. Därefter redovisas metod och underlag för utvärderingen. De följande kapitlen analyserar resultaten tematiskt – från lokala initiativ och nya samarbeten till innovationer, långsiktiga effekter och lärdomar. Röster från projektledare och andra aktörer lyfts fram för att konkretisera vad leadermetoden möjliggjort. Rapporten avslutas med en samlad slutsats och reflektion kring stad–landperspektivet som särskilt mervärde.

LEADER

Vad är Leader?

För att förstå resultaten i utvärderingen behöver vi först klargöra vad Leader är, vilka principer metoden bygger på och hur den lokala strategin formats. Detta kapitel ger en bakgrund till metoden och de ramar som styr projektet.

Leader är en förkortning av den franska meningen "Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale". Det betyder "Samordnade aktiviteter för ekonomisk utveckling på landsbygden".

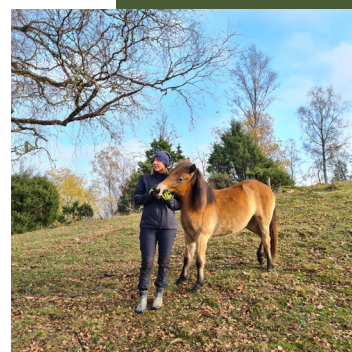
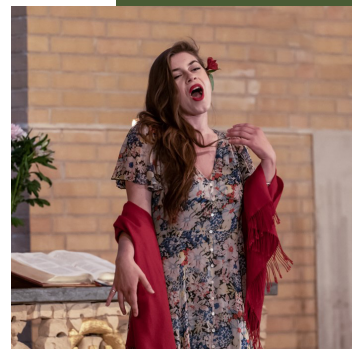
Leader är en utvecklingsmetod för landsbygden som introducerades av EU 1991. Metoden bygger på lokal delaktighet, handlingskraft och engagemang. Grundtanken är att utvecklingen av en specifik plats bäst sker genom dem som bor och verkar där – invånare, föreningar, lokala företag och andra organisationer.

Leaderområden bildas genom att lokala aktörer från ideell, privat och offentlig sektor går samman och arbetar fram en utvecklingsstrategi. Denna ska vara baserad på behov och förutsättningar för området den gäller i. I Sverige finns idag 40 leaderområden, medan det under perioden som utvärderas fanns 53 områden.

Varje leaderområde har en unik utvecklingsstrategi som godkänns av Jordbruksverket och den ligger till grund för en tilldelning av budget, som ska fördelas under programperioden, tillsammans med invånarantal och geografisk yta. Boende och verksamma i området kan söka finansiering för sina projektidéer och dessa bedöms utifrån framtagna urvalskriterier. De projekt som prioriteras av LAG-styrelsen ska bidra till att uppfylla målen i strategin. Varje beviljat leaderprojekt är alltså en viktig del i ett större pussel som tillsammans hjälper området att nå sina mål och sin vision.

I leaderområdet finns ett utvecklingskontor som hjälper och stöttar intressenter med ansökningsprocessen. I uppdraget ingår att söka upp och engagera de lokala krafterna i området. Personalen på leaderkontoret förbereder ansökningarna inför styrelsens prioriteringsmöten, rimlighetsbedömer utgifter och handlägger ansökan enligt Jordbruksverkets regelverk.

Leaderstödet som fördelas till olika projekt kommer från EU (Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling), svenska staten, kommuner och ibland regioner. Under programperioden fanns även möjlighet att lägga in medel från europeiska regionalfonden och socialfonden i de lokala utvecklingsstrategierna.

Leadermetodens sju grundprinciper

- **Lokal strategi:** Eftersom förutsättningarna ser olika ut i olika delar av landet har varje leaderområde en unik strategi som är skapad lokalt och baserad på verkliga behov och utmaningar.
- **Underifrånperspektiv:** Allt arbete inom leadermetoden utgår från dem som bor och verkar i området, som anses bäst se problemen och ha lösningarna.
- **LAG-styrelsen:** Leaderföreningen kallas för lokal aktionsgrupp (LAG). Föreningens styrelse har i uppdrag att leda utvecklingen enligt den lokala utvecklingsplanen. Styrelsen består av personer med bred kompetens och lokal förankring som tillsammans representerar ideell, privat och offentlig sektor.
- **Innovation:** Leader erbjuder en plats där nya idéer kan växa. Projekt som får leaderstöd ska vara nyskapande på något sätt, gärna nya och oprövade. Det kan handla om nya sätt att lösa problem, skapa en ny produkt, en ny metod eller en ny process.
- **Integrerade insatser:** Den lokala utvecklingsplanen sätter ramarna för vilka typer av projekt som kan få stöd under programperioden. Varje enskilt projekt bidrar till att uppfylla målen i strategin.
- **Nätverk:** Genom projekt skapas nätverk, både inom och mellan dem. Nätverk kan bidra till långsiktiga och hållbara resultat.
- **Samarbete:** Samarbete kan ge lokala projekt en skjuts framåt. Samverkan på olika nivåer och utbyte över gränser ger ofta nya och spännande perspektiv till den egna verksamheten.¹

Sammanfattningsvis så bygger leadermetoden på lokalt engagemang, nätverk och samverkan mellan sektorer. Dessa principer har lagt grunden för projekten i Leader Längs Göta Älv och förklarar varför metoden haft förmåga att skapa resultat som annars inte blivit möjliga.

1. Beskrivning av Leader i huvudsak hämtat från Leader Sveriges hemsida.

Strategin för Leader Längs Göta Älv

Strategin har varit den gemensamma karta som styrt arbetet i området. Den togs fram genom en bred process där offentlig, privat och ideell sektor tillsammans med boende identifierade styrkor, svagheter och behov. Målen är att skapa attraktiva miljöer som främjar delaktighet, sysselsättning och entreprenörskap – alltid med social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet som grund.

Valet av stad–landperspektivet möjliggjordes genom en ny reglering som tillät större stadsområden att ingå i Leader. Ambitionen var att arbeta i de peri-urbana gränzonerna där stad möter landsbygd. Två huvudspår fanns, att stärka lokal livsmedelsproduktion och korta kedjor mellan jordbruk och stadsdelar, samt att utveckla stadsnära naturturism.

Deltagande kommuner var Ale, Lilla Edet samt delar av Trollhättan, Vänersborg och Göteborgs Stadsdelar Norra Hisingen, Angered och Östra Göteborg. Visionen för strategin är "Land och stad i balans genom kreativa nav – för en inkluderande, medskapande och hållbar utveckling".

Strategin har fyra övergripande mål:

- Ett område som syns och engagerar
- Ett gott klimat för kreativitet, entreprenörskap och företagande
- Hållbar produktion och/eller konsumtion
- Minskad segregation och utanförskap inom och mellan stad och landsbygd

För att möta målen, formulerades fyra insatsområden i strategin:

- Besöksnäring
- Attraktiva boende- och livsmiljöer
- Kreativitet och entreprenörskap
- Ett minskat utanförskap och minskad segregation

Stad–landperspektivets bidrag till strategin

Stad–landperspektivet är centralt i strategin och bidrar på följande sätt:

- **Balansering:** Strategin har en uttrycklig ambition att skapa en bättre balans mellan stad och land
- **Kreativa nav som länk:** Idén om "kreativa nav" antyder att man vill identifiera och stärka punkter eller verksamheter som kan fungera som broar och katalysatorer för utveckling.
- **Inkludering:** Perspektivet säkerställer att utvecklingsinsatserna ska vara inkluderande och gynna alla invånare och verksamheter i området, vare sig de är i en stads- eller landsbygdscontext.
- **Medskapande över gränser:** Genom att inkludera både stad- och landsbygd i utvecklingsprocesser betonas vikten av samarbete och gemensamma initiativ som kan dra nytta av de olika styrkor som finns i de olika delarna av området.
- **Hållbar utveckling i hela området:** Strategin verkar för att social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet sker i hela området, beaktande de specifika förutsättningar som råder.

Sammanfattningsvis innebär stad–landperspektivet att strategin inte betraktar stad och land som isolerade enheter, utan som delar av ett sammanhängande område där samverkan och utbyte kan leda till en mer dynamisk och hållbar utveckling för alla.

Flerfondssystemet i strategin

Programperioden påverkades av flerfondssystemet, vilket innebar att flera strukturfonder kunde integreras i leaderstrategin. Förutom jordbruksfonden användes även Europeiska Socialfonden (ESF) och Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF).

Socialfonden användes enbart i Göteborgsstadsdelarna Angered, Östra Göteborg och Norra Hisingen. Fokus låg på kompetensutveckling för individer långt från arbetsmarknaden samt att skapa nya jobb.

Regionalfonden omfattade hela området och riktades främst till småföretag. Särskilt betonades satsningar på innovation, smart tillväxt och social sammanhållning.

Jordbruksfonden omfattade också hela området och riktades till småföretag, föreningar, offentlig verksamhet och boende i området, med syfte att stärka utvecklingen i mer rurala delar.

Denna strategiska indelning säkerställde en balans mellan stad och landsbygd. Genom att rikta olika stöd till olika aktörer och geografier skapades förutsättningar för en mångfald av projekt och ett långsiktigt hållbart utvecklingsarbete.

TIDIGARE UTVÄRDERINGAR

För att förstå resultaten från Leader Längs Göta Älv är det värdefullt att sätta dem i relation till vad andra analyser tidigare visat. Europeiska riktlinjer, nationella utvärderingar och kommunala uppföljningar ger en ram att jämföra med. Här presenteras därför tidigare erfarenheter och slutsatser som kan belysa både det som är gemensamt för leadermetoden och det som är unikt för området Leader Längs Göta Älv. Sammanfattningsvis kan vi säga att stad-landperspektiv finns inte som mervärde, varken nationellt eller inom EU i programperioden 2014-2022.

Europeisk utvärdering och nya riktlinjer för utvärdering av Leader

På europeisk nivå gjordes en utvärdering av Leader under programperioden 2014-2022 ². Utvärderingen hade i uppdrag att titta på vilka effekter Leader hade, inte utifrån Leaders mervärden, utan hur arbetet har bidragit till EU:s mål för landsbygdsutveckling, såsom social inkludering, minskad fattigdom och lokal ekonomisk utveckling. Utvärderingen har också granskat frågor om effektivitet, samordning, relevans och vilket mervärde Leader kan skapa på EU-nivå.

Utvärderingen visade att Leader tillför flera unika mervärden till landsbygdsutvecklingen. Genom LAG:s partnerskap skapas nya former av lokal styrning som stärker demokratin, ökar delaktigheten och leder till bättre anpassade lösningar för olika områden. Arbetssättet bygger socialt kapital genom nätverk, tillit och gemensamma värden, vilket stärker civilsamhällets engagemang och förmåga till kollektiv handling. Projekten blir mer flexibla, innovativa och tvärspektoriella än i andra program, och fångar upp behov som annars riskerar att förbises. Leader bidrar även med EU-mervärde genom att koppla lokala initiativ till övergripande strategier, främja transnationellt samarbete och stärka utvecklingen i perifera och socioekonomiskt svaga områden. Sammantaget visar rapporten att Leader, trots begränsade resurser, levererar resultat och processer som inte hade uppnåtts genom andra stödformer.

2. European Commission: Directorate-General for Agriculture and Rural Development, Dwyer, J., Kubinakova, K., Powell, J., Micha, E. et al., Evaluation support study on the impact of leader on balanced territorial development – Final report, Publications Office of the European Union, 2022.

De nya riktlinjerna

För innevarande programperiod, alltså den efter perioden 2014-2022, samlas en bredare uppsättning indikatorer in för att bedöma lokala aktionsgruppers verksamhet. Syftet med dessa riktlinjer är att presentera bakgrunden till, och skälen för, att bedöma leadermervärdet inom de strategiska s.k. GJP-planerna, dvs den gemensamma jordbrukspolitiken. Syftet är alltså att skapa en utvärderingsram för ändamålet.

De nya riktlinjerna utgår från att Leader skapar följande mervärden: *förbättrat socialt kapital, förbättrad styrning, samt förbättrade resultat och effekter*. Riktlinjerna beskriver även hur utvärderingsfrågor, framgångsfaktorer och indikatorer för leadermervärdet kan utvecklas ³.

För programperioden 2014-2022 gällde att effekterna inte fick mätas utifrån "mervärdeskriterier". För alla leaderområden gällde att alla indikatorer och uppföljningsuppgifter skulle ha uppkommit under projektens genomförande och vara bestående, så några långtgående effekter efter avslut har inte tagits med i leaderkontorets slutrapportering till Jordbruksverket. Endast i socialfonden gjordes en uppföljning av vilken typ av sysselsättning projektdeltagare hade 6 mån efter projektavslut.

Jordbruksverkets utvärdering i Sverige

Rapporten "Att få ut EU till köksborden" utvärderar genomförandet av leadermetoden i Sverige under programperioden 2014-2020 ⁴. Utvärderarna har specifikt undersökt måluppfyllelse, resultat och effekter av Leader, samt hur ändamålsenligt genomförandet varit organiserat och vilka mervärden som uppstått.

Syftet med utvärderingen var att fördjupa förståelsen för hur leadermetoden, finansierad genom landsbygdsprogrammet, har fungerat i Sverige. För att uppnå detta har utvärderarna haft i uppdrag att analysera flera centrala aspekter.

- **Måluppfyllelse:** I vilken grad har de avsedda målen med leadermetoden uppnåtts?
- **Resultat:** Vilka konkreta resultat har genererats genom de leaderfinansierade projekten och initiativen?
- **Effekter:** Vilka bredare effekter har leadermetoden haft på de berörda landsbygdsområdena?
- **Ändamålsenlighet i organisationen:** Har genomförandet av Leader varit organiserat på ett effektivt och lämpligt sätt?
- **Mervärden:** Vilka ytterligare positiva effekter eller fördelar har uppstått som ett resultat av leadermetodens tillämpning?

3. Utdrag ur "Assessing the added value of Leader" Europeiska kommissionen – generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling. Riktlinjer. Utvärdering av LEADER mervärde (2024).

4. Ursprunglig programperiod var 2014-2020, p.g.a. coronapandemi och utdragna förhandlingar av EU:s långtidsbudget förlängdes perioden med två år, t.o.m. 2022. Därför kan de årsspann som anges i använda rapporter variera.

Utvärderarna pekar på svårigheter att kvantitativt mäta Leaders mervärden. Enligt rapporten så *”saknas tydliga mål, på en övergripande nivå, att mäta måluppfyllelsen mot”*. Det framhålls även att *”det saknas specifika mål för vilken förändring som man önskar uppnå i leaderområdena... Detta försvårar tolkningen av Leaders måluppfyllelse”*. Därför har slutsatserna i hög grad baserats på kvalitativa analyser: *”tolkningen blir främst kvalitativt resonerande”*. Samtidigt rekommenderas att *”utvärderbarheten bör stärkas och lokala utvärderingsinsatser stöttas”*. Nedan följer en sammanställning av vad utvärderingen kom fram till.

Resultaten av utvärderingen

Här följer en kort sammanfattning av Jordbruksverkets rapport. Den visar att leadermetoden skapar tre huvudsakliga mervärden: *Stärkt socialt kapital, förbättrat flernivåstyre, samt bättre projektresultat*.

- Leadermetoden ger lokala, positiva effekter på de områden där projekten genomförts. Insatserna har resulterat i stärkt socialt kapital och lokalt engagemang, men effekterna är främst på lokal nivå snarare än övergripande.
- Projektens framgångsfaktorer är att de har varit relevanta för de berörda och haft en långsiktig karaktär. Den breda förankringen och lokala deltagandet har bidragit till att göra projekten framgångsrika.
- Det ger synliga och konkreta resultat, genom att projekten är mindre och mer synliga än andra regionala utvecklingsinitiativ. Det har gjort EU:s närvaro mer konkret och lättare att uppfatta för invånarna.

Tillämpning av resultaten

I denna utvärdering står stad–landperspektivet i centrum – ett mervärde som varken Jordbruksverkets eller EU:s utvärderingar fångat, men som varit grundläggande i Leader Längs Göta Älv. Här kompletteras mervärdena – stärkt socialt kapital, nya samarbetsformer och synliga lokala resultat – med erfarenheter från mötet mellan stad och land. Det ger en unik helhetsbild som gör resultaten särskilt relevanta även i ett nationellt och europeiskt sammanhang.

Göteborgs Stads utvärdering

Göteborgs Stads medlemskap i Leader Längs Göta Älv har under perioden 2014–2021 (alltså inte hela programperioden) utvärderats med syfte att ge ett beslutsunderlag inför ett eventuellt fortsatt medlemskap i den kommande programperioden 2023–2027⁶. Rapporten, som är utförd av utvecklingsledare på avdelningen Utveckling och analys, baseras på intervjuer med tjänstepersoner i Göteborgs Stad, verksamhetsledare på leaderkontoret samt dokumentstudier.

Rapportens utvärderingskapitel fokuserar på tre teman:

- **Projekten och dess kostnader:** Göteborg har haft god utdelning av sin medfinansiering. Projekten har haft en god spridning mellan socialt och ekologiskt hållbar utveckling. Huvudsakligen är det föreningar som haft nytta av medlen, de flesta sökta och beviljade till föreningar. Leader har varit ett framgångsrikt verktyg för att finansiera utvecklingsidéer som normalt inte ryms inom stadens föreningsbidrag.
- **Leadermetoden som arbetssätt:** I utvärderingen beskrivs Leader som ett komplicerat och administrativt krävande arbetssätt, vilket har varit en utmaning att förmedla till medborgare och resurssvaga föreningar. Samtidigt har leaderkontoret varit ett gott stöd. Leaderstrategins vision om att ”knyta samman stad och landsbygd” har enligt utvärderingen varit svår att uppnå, då inga projekt med direkta stad–landsbygdssamarbeten har skapats. Däremot har Leader bidragit till hållbar utveckling genom projekt inom stadsodling, gröna arbetsplatser och lokal besöksnäring.
- **Samverkan och LAG-arbete:** Göteborg har haft sex platser i LAG-styrelsen. Utvärderingen konstaterar att detta har skapat balans mellan kommunerna, men de har saknat en näringslivsrepresentant från Norra Hisingen. Samarbetet mellan leaderkontoret och Göteborgs Stad beskrivs som bra men utmanande för staden, då de upplevt att det varit svårt att hitta tid att sätta sig in i alla ansökningar. Den kommunala arbetsinsatsen har varit mycket resurskrävande, särskilt under uppstartsfasen.

6. Utvärdering av Göteborgs Stads medlemskap i Leader Längs Göta Älv Programperiod 2014 – 2023. Datum 2022-01-25, diarienummer N043-0141/21

Utvärderingen drar slutsatsen att Leader Längs Göta Älv ekonomiskt sett, har haft en god utdelning för Göteborgs Stad. Det har varit ett effektivt verktyg för att ge uppstartsstöd till aktörer som vill testa nya idéer och genomföra utvecklingsprojekt. Genom leadermetoden har näringslivsperspektivet lyfts inom stadsdelsförvaltningarna, och nya samarbeten har etablerats mellan stadsdelsförvaltningar och Business Region Göteborg. Dessutom har möten mellan lokala företagare och föreningar lett till nya samarbeten och erfarenheter.

I utvärderingen fattas de perspektiv som hade gett en bredare bild av Leaders eventuella mervärden för området. Det gäller ur projektdeltagarnas synvinkel, där erfarenheter från de föreningar, företag och andra aktörer som har genomfört projekten hade lyfts. I stället är det tjänstepersoner som kommer till tals. Det framkommer inte heller huruvida projekten har uppnått sina mål för de boende i de aktuella stadsdelarna, och inte heller vilken effekt projekten som Göteborgs stad deltagit i har gett.

Sammantaget är utvärderingens fokus kring hur leadermedlemskapet har fungerat för Göteborgs Stad som organisation, vilket gör det svårt att urskilja några ytterligare mervärden av leadermetoden.

Interreg och gränsregionalt mervärdet

Eftersom stad–landperspektivet inte finns med i några av oss kända utvärderingar av leaderstrategier, har regionalfondsprogrammet Interreg inkluderats i studien, där det gränsregionala mervärdet är centralt. Även Interregprogrammen fördelar projektmedel, och programmet finns i olika varianter. Våldigt kort sammanfattat kan det sägas att i Interreg **A** ligger fokus på gränsöverskridande samarbeten såsom t ex Sverige-Norgegränsen, i **B** ett transnationellt samarbete i en region, i **C** är det samarbete mellan regioner i EU, samt i **D** samarbete mellan EU och länder utanför EU. Här tittar vi bara på delar av det så kallade A-programmet.

Det svensk-norska gränsprogrammet Interreg 2014-2020 utvärderades av Sweco⁷. Även om det gränsregionala mervärdet inte specifikt utvärderades, så tas det ändå upp i utvärderingen. Det är också vanligt att de regionala styrkommittéerna (ungefär motsvarande Leaders LAG) ställer krav på att projekten ska visa på och skapa ett gränsregionalt mervärde. Det prövas också av förvaltande myndighet innan beslut tas.

Swecos utvärdering visade att de viktigaste gränsöverskridande mervärden projekten ville uppnå var:

- Utbyta kunskaper och erfarenheter
- Hitta lösningar på gemensamma utmaningar
- Knyta kontakter
- Få tillgång till expertis/nätverk

När det gällde nivån av samverkan, visade det sig att de flesta projekt arbetade på nivån samsyn, vilket innebär kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte som främjar båda parter. Det är alltså inga mer djupgående eller långsiktiga samarbetsstrukturer som byggts, även om grunden till det kan ha lagts. De flesta aktiviteterna har även de syftat till att stärka samverkan, eller öka utbyte av kunskap och/eller erfarenhet. Samtidigt menar en majoritet av projekten att de inte hade kunnat uppnå samma resultat utan den gränsöverskridande samverkan. Detta gäller särskilt där t ex vandrings- eller cykelleder byggts över gränsen, samt tillväxt och innovation.

Sweco har också sett att de projektaktörer som genomfört flera på varandra följande projekt, ofta kallat pärlbandsprojekt, har format en djupare samverkan. Utvärderarna betonar också vikten av att fortsätta stötta den typen av partnerskap, för att behålla, samt bidra till etablering av fördjupade gränsöverskridande partnerskap.

Det resultat Sweco har kommit fram till visar, liksom utvärderingen av Göteborg Stads medverkan i Leader Längs Göta Älv, att ett samarbete som är nytt kan vara svårt och resurskrävande för många av de inblandade parterna.

7. Interreg V A Sverige-Norge 2014-2020. Utvärdering av programmet, Sweco.

METOD OCH URVAL

Utvärderingen bygger på en kombination av metoder och ett urval av projekt som tillsammans ger en bred bild av programmets resultat. Här beskrivs både tillvägagångssättet – intervjuer, dokumentstudier och jämförelser med strategins mål – och logiken bakom urvalet av projekt som speglar programmets mångfald.

Kvalitativ metod och intervjuer

Att utvärdera Leader handlar inte bara om att räkna indikatorer, utan om att fånga berättelser, processer och effekter som ofta är svåra att mäta. Därför bygger denna studie på intervjuer, dokumentanalys och jämförelser med strategins mål. Intervjuer genomfördes under maj–juni 2025 med projektledare och nyckelpersoner, samt en kompletterande intervju i september med näringslivsutvecklare i Vänersborgs kommun, också representant i LAG. Resultat efter juni, respektive september 2025, ingår inte i denna utvärdering.

På detta sätt fångar metoden inte bara indikatorer utan också berättelser, processer och erfarenheter som annars riskerar att gå förlorade. Tillsammans ger underlaget en levande bild av hur Leader fungerar i praktiken – vad det gör möjligt, vad som hindrar och vad som lever vidare efter att projekten avslutats.

Urval som speglar mångfald

Eftersom inte alla projekt i programperioden kunnat lyftas fram har ett urval gjorts som speglar programmets bredd och mångfald. Urvalet baseras på geografisk spridning, olika tidsperioder och fonder, samt tematiska variationer. Noteras bör att de riktigt långsiktiga effekterna inte kommer med, då projekten avslutats vid olika tidpunkter. Alla projekt som ingått i urvalet har inte kunnat delta i en intervju men ansökningshandlingar och slutrapporter av dessa har ingått i analysen. En sammanfattning av projekten hittas i bilagan till rapporten.

Den geografiska bredden illustreras av projekt som **Flöjt för Framtid** i Hålanda, där teknikutveckling kombinerats med innovation, satsningen på **Halle- och Hunneberg** med fokus på tillgänglighet och friluftsliv, samt **Navet i Bergsjön** som visar på samhällsutveckling i ett utsatt stadsområde. Genom att inkludera både tidiga och senare projekt – från digitaliserade kulturfestivaler under pandemin till skapandet av långsiktiga strukturer som **Hållbara Vättlefjäll** – speglas hela programperiodens utveckling.

Även de tematiska områdena är mångfacetterade. Kultur och innovation framträder i **Flöjt för Framtid** och **Nordic Song Festival**, natur och friluftsliv i **Vättlefjäll**, **Halle- och Hunneberg** och **Konstnärlig Kulturred Hjärtum**, medan social inkludering och ungdomsfrågor tydliggörs i **Feriearbete för unga** och **My Attitude Ale**. Småskalig livsmedelsproduktion och lokal samverkan lyfts fram i **Kickstart Norgården**.

Tillsammans visar projekten på den mångfald av idéer som kunnat förverkligas, hur olika aktörer samverkat för långsiktiga effekter och hur Leader bidragit till att stärka identitet, gemenskap och innovationskraft i området. Urvalet synliggör också stad–landperspektivet i praktiken – hur kultur, natur, sociala innovationer och lokalt företagande kan växa fram i mötet mellan stadens och landsbygdens resurser.

ÖVERGRIPANDE RESULTAT

Intervjuer och dokumentanalys visar att leadermetoden gett tydliga mervärden i Leader Längs Göta Älv. Effekterna syns särskilt på lokal nivå, där projekten skapat mötesplatser, stärkt socialt kapital och gett människor möjligheten att genomföra egna idéer. På regional nivå framträder strategins unika dimension, där stad och land möts genom nya samarbeten och ömsesidiga flöden av kunskap och resurser.

Dessa erfarenheter jämförs här med slutsatserna i den nationella utvärderingen av Leader, med fokus på lokal och regional nivå. Intervjuerna gav inga tydliga samband på nationell nivå.

Lokal nivå – där förändringen är störst

Om vi tittar tillbaka på Jordbruksverkets och Swecos utvärderingar, så visar de, precis som projektintervjuerna, att leadermetodens effekter är tydligast på lokal nivå, och att mervärdena uppstår i konkreta sammanhang:

Projekten i dokumenten bekräftar de slutsatser som Jordbruksverket och Sweco presenterat. Leader har fungerat som en katalysator för att skapa nya mötesplatser och stärka det sociala kapitalet i samhället. Exempelvis blev projektet Navet i Bergsjön inte bara ett kulturhus, utan också en ny plats som fyllde ett tomrum som länge funnits i området. Även i Alafors har projektet My Attitude bidragit till att stärka det sociala kapitalet genom att bygga broar mellan föreningar och på så sätt sprida en modell för arbete med unga.

Leader har också bidragit till att ge lokalbefolkningen tillgång till resurser och strukturer som underlättar lokal utveckling. I projektet Hållbara Vättlefjäll skapades en samlingsorganisation för offentliga, privata och ideella aktörer. En samlingsplattform syftade till att klargöra rollfördelningar och underlätta för föreningar, verksamheter och privatpersoner i området att komma i kontakt med offentlig sektor.

Ett annat viktigt mervärde är att leadermetoden har gett lokalbefolkningen styrkan att genomföra egna idéer. Flera projekt har vuxit fram ur lokala initiativ och har lyckats tack vare Leader. I projektet Nordisk sångfestival 2021 har skapandet av en ny mötesplats lett till att unga människor upptäcker en musikalisk repertoar de annars inte skulle ha kommit i kontakt med.

I projektet Uppkopplad i Östra Göteborg lyfter projektledaren fram ett annat mervärde, nämligen hur Leader hjälper till att bygga nya relationer och strukturer som lever vidare efter projektets avslut. "Vi har byggt metoder som lever kvar – och nätverken bär arbetet vidare även efter projektet."

Dessa exempel visar att Leader inte enbart möjliggör aktiviteter utan också skapar en djupare och mer varaktig förändring genom att omforma relationer, attityder och de lokala förutsättningarna.

Regional nivå – att skapa överbryggande strukturer mellan stad och land

Det regionala genomslaget ligger i att arbeta i gränslandet mellan stad och land, vilket är unikt för Leader Längs Göta Älv, och kanske det programmet var som mest unikt genom. Projekten har skapat samarbete över gränser, vilket också lett till nya arenor och mötesplatser.

Här uppstår ett ömsesidigt lärande där kunskaper och resurser flödar mellan urbana och rurala miljöer. I projektet *Gröna jobb* delades kunskaper om kompostering från landsbygden med staden, vilket gav stadsborna en möjlighet att ändra livsstil och starta egna verksamheter. Samtidigt har projekt som *Gemenskapande konst- och kulturlad* skapat nya möjligheter för stadens invånare att upptäcka landsbygdens kulturarv.

Ett annat mervärde är att Leader skapar en synlighet för rurala resurser i urbana miljöer. Genom projekt som *Kickstart Norgården* har stadsbor fått en möjlighet att "komma ut på landet" och uppleva en gårdsmiljö, samtidigt som de får möjlighet att förädla och utveckla sina produkter i ett delningskök.

Det har också skett ett samskapande i utsatta områden. I projektet *Navet i Bergsjön* togs lösningar fram i dialog med både invånare och förvaltning, vilket skapade en mötesplats som fyllde ett kulturellt tomrum.

I projektet *Hållbara Vättlefjäll* beskriver Ulla Gawlik hur Leader skapade en mötesplats för dialog mellan människor från olika sektorer och geografier. "Vi har skapat en plats för samtal mellan dem som använder, förvaltar och bor vid skogen."

Sammantaget visar dessa exempel att Leader Längs Göta Älv inte bara skapat lokala resultat utan också byggt broar mellan stad och land på regional nivå. Det är i dessa möten mellan människor, resurser och perspektiv som metoden fått sin särskilda styrka.

RÖSTER FRÅN PROJEKTEN

I detta avsnitt följer en sammanställning av intervjuer med projektledare för ett urval av genomförda projekt inom Leader Längs Göta Älv. Syftet är att ge en fördjupad förståelse för hur leadermetodens principer omsatts i praktiken – inte minst det unika stad–landperspektivet. Genom att kombinera dessa röster med resultaten från respektive projekt ges en helhetsbild av mervärdena som skapats – socialt, organisatoriskt och territoriellt. Utvalda citat belyser centrala teman som återkommit i intervjuerna, såsom lokalt engagemang, gränsöverskridande samverkan, långsiktig hållbarhet och nya möjligheter.

Utöver projektledarnas röster ger även representanter från LAG och kommunerna viktiga perspektiv, både kring den strategiska logiken bakom stad–landperspektivet och den praktiska nyttan för en kommun. Tillsammans skapas en levande bild av leadermetoden i praktiken – och hur den upplevts av dem som genomfört projekten.

Stad–landperspektivet i projekten

En central styrka i Leader Längs Göta Älv har varit att bygga broar mellan stadens och landsbygdens resurser. Projekten visar hur kunskap, kultur och naturresurser kan flöda mellan urbana och rurala miljöer, och hur människor kan mötas över geografiska och sociala gränser. Det handlar både om att göra landsbygdens resurser tillgängliga för stadsbor, och om att ge landsbygden närhet till nya marknader och nätverk i staden.

Patrik Jatko, näringslivsutvecklare i Vänersborgs kommun och ledamot i LAG-styrelsen, framhåller att Leader skapar mervärden för både stadskärna och landsbygd. Som exempel nämns Pilgrimsleden Göta Älv som går genom Vänersborg, som sannolikt inte hade blivit av eller tagit mycket längre tid utan Leader. Andra insatser är bland annat tillgänglighetsanpassningar och skyltning på Halle- och Hunneberg, och utegym. Dessa åtgärder stärker landsbygdsområden som attraktiva besöksmål samtidigt som de ger stadsborna bättre tillgång till natur och rekreation. Som kommunrepresentant menar han också att kommunens insats växlas upp flera gånger om.

”Leader blir ett komplement till kommunens egna utvecklingsplaner. Det kan ske utveckling som inte kommunen är direkt delaktig i, utan sker lokalt underifrån. För kommunen blir det mycket pang för pengarna – vi får tillbaka minst det tredubbla av insatsen.”

Patrik Jatko, Vänersborgs kommun.

Flera projekt har konkretiserat tillgängliggörandet av både stad och land, samt dess resurser. *Gröna jobb på Norra Hisingen* visade hur kompostering och odling kan bli en metod för både miljönytta och social inkludering i stadens bostadsområden, samtidigt som det byggde på traditionell kunskap om jordbruk och kretslopp. *Kickstart Nordgården* gav stadsbor möjlighet att uppleva en gårdsmiljö i Skogome och knyta an till lokal matproduktion, medan *Gemenskapande konst- och kulturled i Hjärtum* förde samman invånare och konstnärer kring landsbygdens kulturarv.

"Pilgrimsleden börjar i Göteborg och går hela vägen till Trondheim. Vi ville att fler stadsbor skulle hitta ut till Hjärtumsbygden. För oss handlade projektet om att lyfta landsbygden för de som bor i stan – att visa att livskvaliteten här inte får vara sämre än i staden."

Mai Lundell, Gemenskapande konst- och kulturled

På Vättlefjäll skapade samarbetsplattformen nya arenor för dialog mellan brukare och förvaltare, med fokus på gemensamt ansvar för naturen:

"Leader var som klippt och skuren för oss eftersom Vättlefjäll ligger både i Angered och Ale. Här möts stad och land varje dag – scouter, kyrkan, föreningar och kommuner runt samma bord. Det skapade en plattform där vi kunde prata om hur vi faktiskt gör naturen tillgänglig för fler, oavsett var man bor."

Ulla Gawlik, Hållbara Vättlefjäll

I Ale och Trollhättan visade *My Attitude Ale* och *Ett mer hållbart och besöksvänligt Halle- och Hunneberg* hur stadens invånare kunde knytas närmare landsbygdens platser genom sociala insatser och tillgängliggjord natur. På Hunneberg blev spänger och grillplatser inte bara fysiska resultat, utan också mötesplatser mellan föreningsliv, kommuner och besökare:

"Det vi byggde är gratis för alla – grillplatserna används fortfarande och folk är ambassadörer. Scouter, naturskyddsföreningar och cyklister kan nyttja det här mycket mer. Just för att de hade sina områden att vara i och var med i både inventering och byggandet. Jag tror verkligen på att involvera dem som är på platsen, för det är då resultatet blir hållbart."

Charlotta Bang, Ett mer hållbart och besöksvänligt Halle- och Hunneberg

I Göteborgs ytterområden, som Bergsjön och Angered, blev stad–land-perspektivet tydligt genom att de betraktades som perifera miljöer där liknande utmaningar som på landsbygden finns: låg tillgång till service, utanförskap och behov av nya mötesplatser. *Navet i Bergsjön* fungerade här som en bro mellan människor, föreningar och offentliga aktörer, och stärkte det lokala samhället i dialog med staden.

Samtidigt visade projekt som *Flöjt för framtid* att landsbygdens resurser inte enbart är natur och jordbruk, utan också kan rymma internationell spetskompetens och innovation. I Hålanda etablerades en verkstad för flöjttillverkning som blev relevant långt utanför regionen.

”Det här är den enda tillverkningen av sitt slag i Skandinavien.

Även om verkstaden ligger i Hålanda är det ett internationellt projekt – kunderna finns över hela världen.”

Johan Dahlbäck, *Flöjt för framtid*

Tillsammans visar dessa röster att strategins grundsyn fått tydliga uttryck i praktiken. Stad och land har inte betraktats som åtskilda utan som ömsesidigt beroende, och projekten har konkretiserat detta i möten, platser och nya arbetssätt som bärs vidare även efter projektiden.

Underifrånperspektivet och lokal förankring

Ett av de mest grundläggande mervärdena i leadermetoden är dess underifrånperspektiv – att utvecklingsinsatser initieras och formuleras av dem som själva berörs. I Leader Längs Göta Älv har detta blivit tydligt i projekt där idéer vuxit fram ur lokal kännedom, personligt engagemang och gemensamma behov.

I Göteborgs ytterområden har detta perspektiv varit avgörande. *Uppkopplad i Östra Göteborg* formades direkt utifrån invånarnas erfarenheter av digitalt utanförskap, medan *Feriearbete för unga med funktionsvariation* byggdes på dialog med målgruppen om hur feriejobben kunde göras tillgängliga. I Ale arbetade *My Attitude Ale* fram en metod för ungdomars trygghet i nära samspel med både ungdomar och föreningsledare, och i Hålanda var *Flöjt för framtid* ett exempel på hur en enskild idébärare kunde utveckla en lokal vision till internationell verksamhet.

Engagemanget har varit tydligt. *Ett mer hållbart och besöksvänligt Halle- och Hunneberg* växte fram ur en vilja att göra naturen mer tillgänglig. Genom att involvera scouter, naturskyddsföreningar och cyklister i både inventering och byggande skapades platser som fortfarande används och vårdas lokalt. *Gröna jobb på Norra Hisingen* mobiliserade lokala resurser – mark, människor och föreningar – för att skapa sysselsättning och odlingssystem, medan *Hållbara Vättlefjäll* byggde på ett lokalt behov av att få olika intressen kring skogen att mötas i dialog.

I Skogome utvecklades *Kickstart Norgården* ur grannars och föreningars idéer om att skapa något gemensamt. Här förändrades projektet under resans gång – helt i takt med deltagarnas initiativ och behov.

”Den ursprungliga idén var att köpa en färdig lösning. Men i stället köpte vi två baracker och byggde mycket mer själva. Det blev en stor utmaning, men också ett mervärde – vi lärde oss jättemycket och stärkte gemenskapen. Det var en process där alla fick bidra och där resultatet blev starkare just för att det växte fram lokalt.”

Lisa Rosengren, Kickstart Norgården

I Bergsjön var det föreningar och invånare som drev på utvecklingen av en ny gemensam plats. Navet blev ett exempel på hur förankring i lokalsamhället kan omvandla misstro till tillit.

”Det största mervärdet är att Navet har fungerat som katalysator och brygga mellan förvaltningar, politiker och boende i Bergsjön. Vi skapade forum för kontakt och förhandlingar som annars aldrig hade blivit av.”

Peter Rundqvist, Navet i Bergsjön

I Hjärtum byggdes Gemenskapande konst- och kulturled upp genom dialog med invånare, föreningar och konstnärer. Ledens form, innehåll och uttryck bär tydliga spår av den lokala delaktigheten.

”Leader har lett till massor av nya idéer. När vi väl började bygga rastplatser och konstverk längs Pilgrimsleden växte andra initiativ fram – cykelleder, gemensam odling och till och med en konstpark. Det visar hur en insats kan sätta igång en hel kedja.”

Mai Lundell, Gemenskapande konst- och kulturled

Tillsammans visar dessa erfarenheter att Leader Längs Göta Älv inte bara finansierar projekt, utan också stärker det lokala engagemanget. När människor själva får utforma lösningar skapas ett ägarskap som gör resultaten mer hållbara och relevanta för platsen.

Nya samarbeten och nätverk

Ett av de mest återkommande mervärdena i Leader Längs Göta Älv är hur arbetet möjliggjort nya samarbeten – mellan sektorer, mellan grupper som annars inte möts och över organisatoriska och geografiska gränser. Flera projekt har fungerat som katalysatorer för långsiktiga nätverk, plattformar för samverkan eller informella kontakter som levt vidare långt efter projektens slut. Det handlar inte enbart om praktiskt samarbete, utan om att utveckla förtroende, gemensam riktning och tillit.

I stadens periferi handlade *Uppkopplad i Östra Göteborg* om att bygga broar mellan civilsamhälle, kommun och invånare i behov av digitalt stöd. I *Navet i Bergsjön* växte en struktur fram där föreningar kunde dela lokaler, resurser och idéer – ett nätverk som fortsätter att utvecklas. På liknande sätt skapade *Kickstart Norgården* i Skogome en mötesplats där föreningar, odlare och boende samverkade kring mat och odling.

I Ale blev samspelet mellan olika aktörer avgörande i arbetet med ungdomar. Här förenades skola, socialtjänst, idrottsrörelse och näringsliv kring en gemensam vision om trygghet och framtidstro.

”Det vi byggt här fungerar för att alla är med. Vi har en gemensam idé om vad vi vill ge ungdomarna. När skola, föreningsliv och socialtjänst drar åt samma håll blir det mycket starkare än om någon försökt ensam.”

Claes Berglund, My Attitude Ale

I Vänersborg och Trollhättan var det naturen som samlade aktörerna. *Ett mer hållbart och besöksvänligt Halle- och Hunneberg* förde samman kommuner, föreningar och ideella för att gemensamt skapa tillgängliga leder och grillplatser. På *Vättlefjäll* skapades en samarbetsplattform som fortfarande fungerar som arena för samverkan mellan friluftsförbund, förvaltningar och boende.

”Det största mervärdet var kontakten mellan aktörerna – att föreningar, kommuner och myndigheter faktiskt satte sig vid samma bord. Plattformen finns kvar än idag och hade inte uppstått utan Leader.”

Ulla Gawlik, Hållbara Vättlefjäll

Samtidigt har flera projekt lett till nya samverkansformer inom arbetsmarknadsområdet. I Göteborg utvecklade *Feriearbete för unga med funktionsvariation* en modell där nödvändiga aktörer fördes samman för att hitta nya lösningar på faktiska utmaningar.

”Det vi byggde var en metod som förde ihop skola, kommun och civilsamhälle på ett helt nytt sätt. Utan Leader hade vi aldrig haft möjlighet att testa och utveckla det så grundligt.”

Julia Skånberg, Feriearbete för unga med funktionsvariation

Också de kulturinriktade projekten bidrog till nya nätverk. *Nordic Song Festival* utvecklade samarbeten med skolor, äldreboenden och kulturhus och kunde genom digitalisering nå en ännu bredare publik. *Gemenskapande konst- och kulturlad* i Hjärtum samlade konstnärer, föreningar och boende i en gemensam skapandeprocess. Även i *Flöjt för framtid* byggdes nätverk av musiker, forskare och tekniker både lokalt och internationellt.

Tillsammans visar dessa erfarenheter att Leader Längs Göta Älv inte bara gett resurser till enskilda projekt, utan också stärkt väven av relationer och nätverk. När nya samarbeten uppstår blir effekterna långsiktiga – från ökad tillit i lokalsamhällen till gemensamma strukturer för att hantera komplexa frågor.

Innovation och kreativitet

Flera av projekten inom Leader Längs Göta Älv visar hur metoden skapar utrymme för att testa nya idéer – organisatoriskt, metodiskt och tekniskt. Innovationen har ofta handlat om sociala lösningar eller om att anpassa kända koncept till nya sammanhang. Vanligt förekommande är att projektledare beskriver friheten inom Leader som avgörande, möjligheten att utgå från behov och lokala idéer, snarare än färdiga modeller.

Sociala innovationer har vuxit fram när människor fått möjlighet att utforma lösningar utifrån sina egna erfarenheter och behov. I flera projekt har relationer, förtroende och delaktighet varit centrala delar av metoden, som i *Uppkopplad i Östra Göteborg*, där digital inkludering byggde mer på tillit än på teknik, och i *My Attitude Ale*, som utvecklade en helt ny metod för att arbeta med ungdomar.

Även *Feriearbete för unga med funktionsvariation* bidrog till metodinnovation genom att låta målgruppen själva vara medskapare – en modell som förändrade synen på arbetsmarknadsstöd.

”Referensgruppen bestod av ungdomar själva, som fick dela sina erfarenheter av hur det är att söka jobb med funktionsvariation. Det var ovärderligt för att utveckla metoden.”

Julia Skånberg, Feriearbete för unga med funktionsvariation

Metod- och organisationsinnovation har varit en stark drivkraft i flera projekt. Navet i Bergsjön fungerade som en experimentmiljö där små föreningar kunde pröva idéer, misslyckas, lära och testa igen, medan *Hållbara Vättlefjäll* utvecklade en unik samverkansmodell mellan brukare, förvaltare och boende. I andra projekt har teknisk innovation stått i centrum, som i *Flöjt för framtid*, där digital fräs och CAD-CAM gjorde det möjligt att utveckla en ny typ av instrument.

Leaderprojektet gav mig möjlighet att investera i digital fräs och CAD-CAM. Det är dyrt som ensam innovatör, men helt avgörande för att kunna utveckla flöjten vidare.”

Johan Dahlbäck, Flöjt för framtid

Tillämpningsinnovation, som innebär att överföra kända koncept till nya sammanhang, har också varit framträdande. *Gemenskapande konst- och kulturled* blandade lokalhistoria och konstnärliga uttryck till en ny form av kulturmiljö, medan *Gröna jobb på Norra Hisingen* skapade hållbara kretslopp av odling, kompost och utbildning i en urban miljö.

”Leader har lett till massor av nya idéer... Det visar hur en insats kan sätta igång en hel kedja.”

Mai Lundell, Gemenskapande konst- och kulturled

Sammantaget visar projekten att innovationen inte uppstod trots det lokala – utan tack vare av det lokala. När människor fick mandat och resurser att själva forma lösningar blev resultatet både nyskapande och långsiktigt hållbart.

Långsiktiga effekter och hållbarhet

Innovation och kreativitet kan skapa nya möjligheter, men frågan är alltid vad som lever vidare när projektet avslutas. Här följer exempel på hur arbetssätt, samarbeten och konkreta resultat implementerats och bidrar till långsiktig hållbarhet för både stad och landsbygd. Det handlar både om strukturell hållbarhet och om social förankring, där människor känner ägarskap över något som byggts tillsammans.

I natur- och friluftspjekten syns detta tydligt. På *Halle- och Hunneberg* används de spänger, grillplatser och rastplatser som byggdes fortfarande dagligen, och platsen har blivit en starkare symbol för lokal identitet och gemenskap. Även i stadsnära områden lever resultaten vidare. *Navet i Bergsjön* har etablerat sig som en permanent mötesplats och nätverk, där föreningar och invånare fortsätter att skapa och samverka. Det gäller även den fortfarande aktiva samarbetsplattformen för *Hållbara Vättlefjäll*.

Ungdoms- och arbetsmarknadsprojekten har också skapat effekter som består. Metoden för *feriearbete för unga med funktionsvariation* lever vidare inom Göteborg Stad som en permanent del av feriejobbssystemet. *My Attitude Ale* har utvecklat en modell för mentorskap och trygghet. *Uppkopplad i Östra Göteborg* har satt spår i kommunens arbete med digital inkludering, där erfarenheter från projektet används av bibliotek, föreningar och förvaltningar.

När det gäller miljö och lokala resurser syns samma mönster. *Gröna jobb på Norra Hisingen* har lett till varaktiga odlingsverksamheter och cirkulära resurssystem som fortsatt ger både arbetstillfällen och miljönytta. *Hållbara Vättlefjäll* har etablerat en struktur för samverkan mellan brukare, föreningar och förvaltningar som fortfarande används. Och *Gemenskapande konst- och kulturled* har lämnat spår i form av både en fysisk led och konstverk som används av skolor och föreningar för pedagogik och gemenskap.

Kulturområdet visar också hur innovationer kan bli långsiktiga lösningar. När *Nordic Song Festival* under pandemin tvingades ställa om till digitala format blev resultatet mer än en tillfällig lösning.

“Vi ändrade förutsättningarna – och nu är det nya normalläget mycket bättre. Digitala lösningar gör festivalen tillgänglig för fler, och vi kan nå både lokalt och internationellt utan att alla behöver resa. Det som började som en nödvändig lösning under pandemin har blivit en naturlig del av festivalens identitet framåt, och en självklarhet i hur vi arbetar.”

Gitta-Maria Sjöberg, Nordic Song Festival

Sammanfattningsvis kan vi säga att leadermetoden gett människor utrymme att själva forma lösningar, byggt nya samarbeten mellan aktörer och skapat innovationer som lever kvar över tid. När lokala behov styr processen, uppstår resultat som är både förankrade i platsen och relevanta för framtiden.

ERFARENHETER OCH LÄRDOMAR

Sammantaget visar projekten i Leader Längs Göta Älv att vissa erfarenheter återkommer oavsett tema eller geografi. De handlar både om vad som gjort insatserna framgångsrika och om de utmaningar som projektledare har mött längs vägen. Nedan lyfts de mest centrala framgångsfaktorerna, samt de förbättringsbehov som projektägarna själva pekat på.

Framgångsfaktorer

De intervjuade projektledarna pekar på flera gemensamma faktorer som varit avgörande för att projekten inte bara skulle bli av, utan också skapa långsiktigt värde. Ett genomgående tema är underifrånperspektivet – att idéerna vuxit fram ur lokala behov och drivkrafter, snarare än ur färdiga mallar. När människor själva fått vara med och forma lösningarna har det skapat både ägarskap och relevans.

Andra framgångsfaktorer har handlat om betydelsen av mötesplatser, samarbete över sektorsgränser och förmågan att vara flexibel under projektets gång. Tillsammans har dessa delar gjort att små och ibland ovana aktörer kunnat förverkliga idéer som annars hade stannat vid visioner.

- **Underifrånperspektiv och lokala drivkrafter**
De mest hållbara projekten har vuxit fram ur lokala behov och idéer. När invånare, föreningar och aktörer själva formade lösningarna skapades ägarskap och relevans.
- **Mötesplatser som katalysatorer**
Oavsett om det handlat om delningskök i Skogome, samverkan på Vättlefjäll, Navet i Bergsjön eller en kulturlad i Hjärtum har de fysiska platserna blivit motorer för relationer och gemensamma initiativ.
- **Sektorövergripande samarbete**
Projekten visar värdet av att civilsamhälle, kommuner, näringsliv och kulturaktörer möts på lika villkor. Tillit och gemensam riktning har ofta varit avgörande.
- **Flexibilitet och anpassningsförmåga**
Många projekt förändrades längs vägen. Att kunna testa nytt och omforma idéer i takt med att behoven blev tydliga har gjort dem starkare.
- **Plats för små och ovanliga aktörer**
Genom Leader fick även små föreningar och ideella krafter chans att förverkliga idéer som annars hade stannat i byrålådan.
- **Långsiktiga nätverk och relationer**
Kontakter och samarbeten lever vidare efter projekten – från Navet i Bergsjöns roll som katalysator till Vättlefjällsplattformens arena för samverkan.

Erfarenheter av leadermetoden

När projekten jämfördes med andra stödformer framhölls särskilt tre styrkor: friheten att forma projekten utifrån lokala behov, känslan av delaktighet och ägarskap, samt närheten till leaderkontoret som gav trygghet och stöd. Även om administrationen ibland upplevdes som tung, beskrevs metoden i stort som möjliggörande, legitim och nära.

- **Frihet och flexibilitet**
Projektägare lyfte fram möjligheten att justera upplägg och mål under resans gång. Det gav trygghet att våga testa nytt.
- **Delaktighet och ägarskap**
När invånare, föreningar och ideella krafter involverades från början skapades både motivation och långsiktigt ansvar.
- **Tillgänglighet och stöd**
Jämfört med större stödformer upplevdes Leader som mer närvarande och lyhört, där leaderkontorets engagemang spelade en avgörande roll.

Förbättringsbehov

Trots många positiva erfarenheter återkommer också en rad utmaningar. De handlar framför allt om finansiering och administration, men också om behov av bättre stöd för små och ovana aktörer.

- **Ekonomi:** Efterskottsutbetalningar och långa ledtider har varit svåra att hantera för små föreningar och ideella aktörer.
- **Administration:** Detaljerade redovisningskrav och svårnavigerade system har skapat osäkerhet.
- **Stöd till små aktörer:** Flera efterfrågade enklare mallar, coachning och särskilda resurser för redovisning.
- **Offentliga aktörer:** Kommuner och förvaltningar ville gärna bidra mer, men saknade ofta möjlighet utan ersättning.
- **Nätverksträffar:** Mer strukturerade forum mellan projekt hade kunnat stärka lärandet och effektivisera arbetet.

Slutsats

Rösterna från projekten visar hur leadermetodens principer fått liv i praktiken – genom mötesplatser, samarbeten och innovationer som byggt broar mellan stad och land. Exempelen belyser de mervärden som uppstått och visar på den särskilda kraften i att låta utveckling växa fram underifrån. De pekar också på metodens begränsningar: administration och efterskottsutbetalningar har varit svåra för många mindre aktörer att hantera, och behovet av enklare rutiner och tydligare stöd är tydligt.

Dessa erfarenheter visar både styrkan och svagheter i metoden. Leader har gjort det möjligt för små och ovana aktörer att förverkliga idéer, men också belyst behovet av förändringar för att metoden ska vara tillgänglig för fler. Samtidigt utgör resultaten ett viktigt arv från programperioden 2014–2022 och ger en konkret grund för de slutsatser som presenteras i nästa kapitel.

SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER

Efter att ha belyst bakgrund, metod, projektresultat och lärdomar kan de samlade slutsatserna nu dras. Utvärderingen visar att Leader Längs Göta Älv har bidragit till mervärden som sträcker sig långt utöver de enskilda projekten. Den unika styrkan har varit att omsätta stad–landperspektivet i praktiken, samtidigt som metoden skapat nya arbetssätt, långsiktiga nätverk och konkreta resultat som lever vidare. I detta kapitel sammanfattas de viktigaste iakttagelserna, jämförs med andra utvärderingar och sätts in i ett bredare sammanhang.

Mervärden

På europeisk nivå har Leader utvärderats som en metod som stärker det sociala kapitalet, förbättrar flernivåstyrningen och leder till mer lokalt anpassade projekt. Jordbruksverkets nationella utvärdering pekade på samma slutsatser, men framhöll att resultaten främst blir synliga på lokal nivå – där människor möts, idéer testas och engagemang växer.

Göteborgs Stads utvärdering av sitt medlemskap i Leader Längs Göta Älv betonade att staden fått god utdelning på sin medfinansiering, men fångade inte projektens kvalitativa resultat och analyserade inte föreningar, företag och invånares erfarenheter av Leader.

För att förstå det särskilda med stad–landperspektivet har denna rapport även jämfört med Interreg-programmen, där gränsöverskridande samarbete är själva kärnan. Interreg handlar om nationella gränser, men logiken påminner starkt om Leader Längs Göta Älvs strategi, att överbrygga skillnader mellan två olika typer av territorier. Swecos utvärdering av Interreg visade att projekten ofta bygger på samsyn och erfarenhetsutbyte, men att det är svårt att etablera långsiktiga strukturer. Här står sig leaderprojekten i Göta Älv väl. De har inte bara skapat tillfälliga utbyten, utan nätverk, platser och samarbeten som fortfarande är aktiva.

Sammanfattningsvis bekräftar utvärderingen av Leader Längs Göta Älv de resultat som tidigare analyser pekat på – stärkt socialt kapital, nya samarbetsformer och lokalt anpassade lösningar – men den tillför också något nytt.

Socialt kapital och engagemang

Leader har bidragit till att stärka lokalsamhällen, bygga förtroende och skapa nya relationer. Genom att ge resurser och legitimitet åt lokala idéer har människor fått möjlighet att utveckla lösningar som är både förankrade och långsiktiga.

Samverkan och nya strukturer

Projekten har fört samman civilsamhälle, kommuner och näringsliv. Dessa möten har skapat plattformar och nätverk som lever vidare och i många fall gjort att kommunernas insats växlats upp flera gånger om.

Innovation och kreativitet

Innovationerna har ofta varit sociala och organisatoriska – nya metoder för inkludering, digitalisering och naturvård har testats och anpassats till lokala behov.

Bestående resultat

Fysiska anläggningar, sociala metoder och nya nätverk lever vidare: från Navet i Bergsjön och feriearbete för unga med funktionsvariation till grillplatser och leder på Hunneberg.

Stad–land som särskilt mervärde

Det mest unika bidraget från Leader Längs Göta Älv under programperioden 2014–2022 är hur stad–landperspektivet omsatts i praktiken. Redan i strategin identifierades gränzonerna mellan stad och land som särskilt viktiga utvecklingsmiljöer: de peri-urbana områdena där natur- och kulturresurser, bostadsområden, föreningsliv och företagande möts. Visionen var att dessa platser kunde bli kreativa nav som balanserade relationen mellan staden och den omgivande landsbygden.

Denna ambition har fått konkreta uttryck i projekten. I Göteborgs ytterområden, som Bergsjön och Angered, användes leadermetoden för att skapa nya mötesplatser och arbetssätt där invånare, föreningar och kommunala aktörer möttes på samma villkor. På Hunneberg, i Hjärtum och i Vättlefjäll handlade det om att tillgängliggöra natur- och kulturresurser för både lokala och urbana besökare, samtidigt som den lokala förvaltningen och stoltheten stärktes. I Ale med omnejd utvecklades nya metoder för ungdomsarbete, och i Hålanda kombinerades lokal verkstadsmiljö med internationell spetskompetens.

När vi jämför med tidigare utvärderingar blir det tydligt att stad–landperspektivet tillför något som annars saknas i både europeiska och nationella analyser. Jordbruksverkets nationella utvärdering har visat att mervärdena i Leader framför allt är lokala – stärkta nätverk, förtroende och engagemang. EU:s riktlinjer pekar på samma tendenser, men i generella termer. Interreg, som bygger på gränsöverskridande samarbete mellan länder, är den modell som metodiskt mest liknar Leader Längs Göta Älvs strategi. Jämfört med Interreg har leaderprojekten i området Längs Göta Älv skapat djupare och mer varaktiga strukturer, såsom gemensamma plattformar, fysiska mötesplatser och sociala innovationer som lever vidare efter projekttidens slut.

I Göteborg Stads utvärdering tyckte de sig inte se stad–landaspekten, eftersom inget projekt hade detta som huvudsyfte. Denna utvärdering visar dock att många projekt i praktiken fungerade just som broar, genom att stadsbor fick tillgång till landsbygdens natur och kulturarv, och genom att landsbygdsaktörer fick nya nätverk och publik i staden. Skillnaden ligger i perspektivet, där Göteborgs analys utgick främst från organisationens nytta, medan projektledarnas och föreningarnas erfarenheter visar hur stad–landrelationen utvecklades i konkreta sammanhang.

Sammanfattningsvis kan vi säga att Leader Längs Göta Älv har visat att stad–landperspektivet inte bara är en teoretisk idé, utan ett faktiskt mervärde. Genom att knyta samman invånare, föreningar och kommuner över geografiska och sociala gränser har projekten bidragit till territoriell sammanhållning. Detta innebär att leadermetoden här inte bara har skapat lokala resultat, utan också fungerat som ett verktyg för att minska klyftor, stärka ömsesidig förståelse och bygga framtidstro i hela området. Det gör erfarenheterna från Göta Älv särskilt värdefulla i både en nationell och europeisk kontext.

Slutord

Erfarenheterna från Leader Längs Göta Älv visar både styrkan och begränsningarna i metoden. Leader har gjort det möjligt för små och ovana aktörer att förverkliga idéer, byggt nätverk som lever vidare och omsatt stad-landstrategin i konkret handling. Samtidigt har administration, efterskottsutbetalningar och krångliga system inneburit hinder för många projekt.

Trots dessa svårigheter är slutsatsen tydlig. Leader Längs Göta Älv har gjort verklig skillnad. Projekten har inte bara skapat konkreta resultat, utan också stärkt människors framtidstro, gett platser nya identiteter och öppnat dörrar mellan samhällssektorer och geografier. Det är i dessa möten som de verkliga mervärdena blir synliga – i förtroende som byggts, i gemenskaper som stärkts och i landskap som fått nytt liv.

Detta är arvet från programperioden 2014–2022: en förstärkt utvecklingskraft i hela området, byggd på ömsesidiga band mellan stad och land. Erfarenheterna gör Leader Längs Göta Älv till en viktig referenspunkt, både nationellt och i Europa, för hur hållbar utveckling kan formas i skärningspunkten mellan olika världar.

OM UTVÄRDERINGEN

Coompanion Fyrbodal

Coompanion är en rikstäckande organisation med ett nationellt uppdrag från Tillväxtverket att arbeta med lokal och regional utveckling, främst genom kooperativa lösningar. Coompanion Fyrbodal är ett av de 24 kontoren, och det startade för dryga 40 år sedan. Coompanion Fyrbodal är, som alla Coompanionkontor, fristående och medlemsägt. Verksamheten har inget vinstintresse, utan arbetar brett med samhällsutveckling och social innovation utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Om utvärderaren

Även om Coompanion har haft uppdraget att göra den här utvärderingen, så har huvudansvaret legat på Lotta Åberg, journalist och kommunikatör, samt processledare hos Coompanion Fyrbodal sedan drygt 20 år tillbaka. Lotta har närmare 30 års erfarenhet av arbete med lokala och regionala utvecklingsfrågor. Hon har bred erfarenhet inom strukturfonder, interregprogram, Leader och nationella och regionala program. Hennes erfarenheter innefattar hela processen från att ta fram planer, program och strategier på lokal, regional, nationell eller EU-nivå, till att sätta kriterier, göra utlysningar och prioritera projekt för finansiering. Lotta har även skrivit och projektlett projekt inom ett flertal olika fonder och program.

BILAGA

Projekt i utvärderingen

Flöjt för Framtid

Projektperiod: juni 2020 – oktober 2022

Projektet i Hålanda, Ale kommun, syftade till att utveckla nya arbetssätt för tillverkning av moderna flöjter i ädelmetall och speciallegeringar. Genom investeringar i avancerad verkstadsutrustning och CAD/CAM-kompetens kunde prototyper tas fram med hjälp av vakuumgjutning, speciallödning och mikropunktsvetsning. Pandemin stoppade planerade internationella samarbeten men ledde till fördjupad teknikutveckling på hemmaplan. Resultaten omfattar titanmunstycken, nya limnings- och svetsmetoder samt samarbeten med flöjtister och materialforskare. Projektet skapade en professionell verkstadsmiljö som ger långsiktiga förutsättningar för fortsatt utveckling och produktion av instrument av hög kvalitet.

Ett mer hållbart och besöksvänligt Halle- och Hunneberg

Projektperiod: december 2019 – juli 2022

Projektet hade som mål att göra bergen mer tillgängliga och attraktiva som besöksmål. Genom nära samarbete mellan kommuner, föreningar, entreprenörer, markägare och ideella krafter byggdes spångar, vindskydd, grillplatser och rastplatser samt ekotoaletter. En eldriven fyrhjuling köptes in för att personer med nedsatt rörlighet skulle kunna ta sig fram. Resultatet är att fler nu besöker bergen och att upplevelsen förbättrats avsevärt. Satsningen har gjort platsen mer

inkluderande, stärkt samarbetet mellan lokala aktörer och skapat bättre förutsättningar för både föreningsliv, entreprenörer och turism i området.

Navet i Bergsjön

Projektperiod: mars 2020 – juli 2022

Projektet syftade till att skapa ett långsiktigt hållbart, medborgardrivet nav i Bergsjön. Genom samverkan mellan civilsamhälle, invånare, fastighetsägare, näringsliv och Göteborgs Stad etablerades en stark plattform för föreningsliv och lokala initiativ. En lokalekonomisk analys genomfördes, ett flerårigt IOP-avtal slöts och ett brett samverkansnätverk byggdes. Projektet resulterade i nya kultur- och föreningsaktiviteter, rådgivning till entreprenörer och ett utvecklat community-center med flera anställningar. Navet har lagt grunden för ett permanent resurscentrum som idag fungerar som en aktiv plattform för kultur, demokrati och gemenskap på Rymdtorget.

Kickstart Norgården

Projektperiod: januari 2023 – april 2025

Projektet syftade till att utveckla Norgården i Skogome till en året-runt-öppen mötesplats för mat, odling och gemenskap. Ett flexibelt, livsmedelsgodkänt delningskök byggdes och ladan rustades upp som samlingslokal, vilket skapat en arena där småskaliga producenter, hobbyodlare, föreningar och invånare

kan mötas, laga mat och dela kunskap. Renoveringar och tillgänglighetsanpassningar gjorde det möjligt att ta emot besökare året runt. Projektet har stärkt lokal matproduktion, gett plats för kursverksamhet, events och gemensamma aktiviteter och bidragit till en växande social gemenskap. En viktig framgångsfaktor har varit det breda lokala engagemanget, där föreningsmedlemmar, skolor och initiativ deltagit i både byggprocess och utveckling. Resultatet är en flexibel plattform för framtida initiativ, utbildningar och evenemang som stärker Skogome som en plats för hållbar livsstil och samverkan.

Gemenskapande konst- och kulturled i Hjärtum

Projektperiod: september 2022 – maj 2025

Projektet i Hjärtum syftade till att utveckla Pilgrimsleden Göta Älv genom rastplatser och konstinslag. I samarbete med Egnahemsfabriken, konstnärer, föreningsmedlemmar och kommunen byggdes tre rastplatser, en fågelskådarplattform samt tio konstverk i natur- och kulturinspirerade material. Arbetet genomfördes med lokalt engagemang i byggworkshopar och ideella insatser. Resultaten är en mer tillgänglig och attraktiv led som lockar både vandrare och konstintresserade. Projektet har även stimulerat sidointiativ som skulpturpark och gemenskapsodling, samtidigt som det stärkt den lokala gemenskapen och bidragit till hållbar utveckling.

Feriearbete för unga med funktionsvariation

Projektperiod: december 2020 – april 2023

Projektet syftade till att utveckla en metod som gör feriearbete tillgängligt för unga med funktionsvariation i Göteborgs Stad. Genom "ferieteam", där ungdomar med och utan funktionsnedsättning arbetar tillsammans, skapades en modell för inkludering och stöd i hela processen. Två tester av metoden genomfördes, en digital feriejobbskola etablerades och material som handbok och film togs fram. Metoden har nu implementerats i stadens ordinarie verksamhet. Projektet har ökat inkluderingen i arbetslivet och skapat långsiktiga strukturer. Det uppmärksammades också nationellt när Forum utsåg det till "Årets initiativ 2023".

My Attitude Ale

Projektperiod: januari 2023 – april 2025

Projektet, drivet av Ahlafors IF i nära samverkan med andra idrottsföreningar och kommunen, syftade till att stärka ungdomar i utanförskap och förebygga rekrytering till kriminella miljöer. Genom idrottens gemenskap utvecklades en metod som erbjuder ungdomar trygghet och vägar till innanförskap. Projektet omfattade både drift av ungdomsgrupper och utbildningsinsatser för ledare, föreningar och föräldrar. Resultaten blev 13 grupper med cirka 70 deltagande ungdomar samt framtaget utbildningsmaterial och filmer som gör modellen spridbar. Projektet har skapat nya samarbeten, stärkt tryggheten lokalt och lagt grunden för ett framtida utbildningsnav.

Hållbara Vättlefjäll

Projektperiod: maj 2022 – maj 2024

Projektet syftade till att etablera en gemensam organisation för friluftsområdet Vättlefjäll. Genom nätverksarbete, stormöten och arbetsgrupper togs visioner och handlingsplaner fram. Resultatet blev plattformorganisationen Hållbara Vättlefjäll, med fyra arbetsgrupper och gemensamma mål fram till 2030. En guide, kommunikationsplan och hemsida producerades för att sprida resultat och säkra fortsatt samverkan. Projektet har skapat nya samarbeten, aktiviteter som gemensamma städdagar och lagt grunden för långsiktig utveckling. Plattformen lever vidare som en självständig samverkansarena med återkommande stormöten.

Gröna jobb på Norra Hisingen

Projektperiod: mars 2018 – december 2020

Projektet syftade till att utbilda och stötta boende på Norra Hisingen att starta egna gröna företag inom professionell kompostering. Genom en kombination av teori och praktik etablerades storskaliga komposter för hushållens matavfall, som omvandlades till jord för lokala odlingar. Utbildningen genomfördes i samverkan med fastighetsägare, föreningar och civilsamhälle, vilket gav stark lokal förankring.

Resultatet blev att flera deltagare slutförde utbildningen och startade egna företag inom området. Kompostjorden används idag i lokala odlingar och förskolor, och arbetet har även integrerats i pedagogisk verksamhet. Projektet visar hur urbana behov kan möta landsbygdens kunskap och hur cirkulära lösningar kan skapa både miljönytta och nya arbetstillfällen.

Uppkopplad i Östra Göteborg

Projektperiod: oktober 2018 – december 2021

Projektet syftade till att stärka invånare och föreningsaktiva i digital kompetens, särskilt i Bergsjön. Målet var att öka delaktighet och minska segregation genom samverkan mellan civilsamhälle, förvaltningar, banker och fastighetsägare. Genom behovskartläggningar, utbildningar och workshops på bibliotek, socialkontor och föreningslokaler utvecklades ett anpassat utbildningsprogram. Manualer togs fram på flera språk och spreds via webbsida och partners. Totalt deltog över 250 personer, vilket ökade användningen av digitala tjänster som BankID och 1177. Projektet resulterade i bestående nätverk och material som nu används av ordinarie verksamheter.

Nordic Song Festival 2021

Projektperiod: oktober 2021 – september 2022

Festivalen i Trollhättan genomfördes med stöd av Leader och livestreamades för första gången i sin helhet. Syftet var att sprida nordisk sångkultur till en bred publik och att öka tillgängligheten, bland annat genom teckenspråkstolkning och särskilda barn- och ungdomssatsningar. Programmet innehöll konserter, masterclasses, föredrag och nya verk av årets tonsättare. Resultatet blev att över 130 000 personer i 37 länder nåddes digitalt, varav många följde flera sändningar. Projektet skapade nya samarbeten och gjorde digital spridning till en permanent del av festivalen, vilket stärker både tillgänglighet och internationell synlighet.

Projekt som inte intervjuats men som ingått i utvärderingen

Ladan som mötesplats i Backa

Projektperiod: september 2018 – december 2020

Projektet syftade till att utveckla stadslantgården Ladan i Hisings Backa till en öppen och inkluderande mötesplats med odling, biodling och smådjur. Genom satsningar på gemensam trädgård, höns hus och bisamhällen samt ett program av workshops och föreläsningar blev gården en plats där människor i olika åldrar och bakgrund möts. Resultatet är en starkt social gemenskap, ökad kunskap om natur och självhushållning och en levande mötesplats för lärande och rekreation. Projektet lever vidare genom ideella arbetsgrupper, samarbete med studieförbund och intäkter från försäljning av ägg och honung.

Kreativa Kviberg

Projektperiod: januari 2019 – augusti 2023

Projektet syftade till att utveckla kulturhuset Kompani 415 i Kviberg, Göteborg, till en inkluderande mötesplats för kultur, föreningsliv och entreprenörer. Genom investeringar i lokaler och utrustning kunde fler aktiviteter genomföras, från dans och musik till teater och föreläsningar. Särskilt fokus lades på tillgänglighet och mångfald. Projektet har stärkt samverkan mellan civilsamhälle, kulturaktörer och sociala företag och gjort Kompani 415 till ett lokalt nav för gemenskap och hållbar utveckling.

ICA Nära Kryddlunds alltid öppet

Projektperiod: juni 2022 – februari 2023

Projektet i Väne-Åsaka syftade till att modernisera och framtidssäkra en landsbygdsbutik genom att införa obemannad handel kvälls- och nattetid. Med tekniska investeringar och nya rutiner blev butiken tillgänglig dygnet runt. Resultatet är stärkt service för boende, minskad klimatpåverkan genom kortare resor till staden och ökad lönsamhet för butiken. Projektet har gjort Kryddlunds till en förebild för andra lanthandlare som vill utveckla nya servicemodeller på landsbygden.

Hantverksskafé och lunchrestaurang

Projektperiod: januari 2022 – november 2022

Projektet syftade till att skapa en mötesplats i Lilla Edet där lokalt hantverk och mat förenas. Genom att öppna ett kafé och ett permanent handelstorg för lokala hantverkare stärktes både näringsliv och gemenskap. Satsningen har gett producenter möjlighet att visa och sälja sina varor året runt och skapat nya mötesplatser för invånare och besökare. Resultatet är ett levande centrum för lokal matkultur och hantverk, som fortsätter att drivas vidare efter projektets slut.

Intervjuade projekt

Flöjt för Framtid

Intervjuad: Johan Dahlbäck

Roll: Projektledare, företagare

Kickstart Nordgården

Intervjuad: Lisa Rosengren

Roll: Projektledare

Feriearbete för unga med funktionsvariation!

Intervjuad: Julia Skånberg

Roll: Projektledare

Gröna jobb på Norra Hisingen

Intervjuad: Leif Strand

Roll: Projektledare

My Attitude Ale

Intervjuad: Claes Berglund

Roll: Projektledare

Nordic Song Festival 2021

Intervjuad: Gitta-Maria Sjöberg

Roll: Projektledare

Ett mer hållbart och besöksvänligt Halle- och Hunneberg

Intervjuad: Charlotta Bang

Roll: Projektledare

Navet i Bergsjön

Intervjuad: Peter Rundqvist

Roll: Projektledare

Uppkopplad i Östra Göteborg

Intervjuad: Nura Mukarker

Roll: Projektledare

Gemenskapande konst- och kulturled

Intervjuad: Mai Lundell

Roll: Projektledare

Hållbara Vättlefjäll

Intervjuad: Ulla Gawlik

Roll: Projektledare

Övriga intervjuer

Peter Rundqvist

Skribent, utvecklingsstrategin (även intervjuad i projekt Navet)

Patrik Jatko

LAG-ledamot samt näringslivsutvecklare i Vänersborgs kommun

